

JUDr. JAN KNĚŽÍNEK, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Praha: 15.10.2018
Č.j. MSP-317/2018-OJD-SPZ/4
Počet listů: 7
Přílohy: 1

Obviněný M.K. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: trestní spis Okresního soudu v Blansku sp. zn. 14 T 217/2016

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného M.K.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku Krajského soudu v Brně, jako soudu odvolacího, ze dne 16. 8. 2017 č. j. 5 To 246/2017-292.

Rozsudkem Okresního soudu v Blansku ze dne 16. 5. 2017 č. j. 14 T 217/2016-239 byl obviněný M.K. uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku, za což mu byl podle § 147 odst. 2 trestního zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání patnácti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání třiceti šesti měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku byl obviněnému uložen také trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu třiceti šesti měsíců. Podle § 228 odst. 1 tr. řádu nalézací soud uložil obviněnému povinnost uhradit na náhradu majetkové škody poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, IČ 41197518, Orlická 4/2020, Praha 3, částku 173.043 Kč a poškozenému V.S., částku 184.891,50 Kč a nemajetkovou újmu ve výši 238.467,67 Kč a podle § 229 odst. 2 tr. řádu se zbytkem svého nároku na náhradu majetkové škody a nemajetkové újmy V.S. odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění nalézacího soudu se obviněný M.K. tohoto přečinu dopustil tím, že

dne 29. června 2016 v 20.05 hodin řídil motorové vozidlo tovární značky Škoda Octavia, po silnici III. třídy č. 3744, ve směru jízdy Šebetov - Pohora, přičemž v km 13,436 uvedené

komunikace nepřizpůsobil rychlost jízdy dopravně technickému stavu pozemní komunikace a nejel s vozidlem při pravém okraji komunikace, když při průjezdu prudkou levotočivou zatáčkou ve stoupání, následující po mírné pravotočivé zatáčce, přejel s vozidlem vlevo do protisměrného jízdního pruhu, kde v opačném směru, ve směru jízdy Pohora - Šebetov, řídil jízdní kolo tovární značky Focus cyklista V. S., kdy cyklista S. na vzniklou situaci reagoval intenzivním brzděním, po kterém uvedl jízdní kolo do smyku a následně došlo ke střetu levé přední části vozidla Škoda s předním kolem jízdního kola Focus a následnému pádu cyklisty S. na vozovku, při dopravní nehodě došlo ke zranění cyklisty S., který utrpěl vícečetnou zlomeninu pánve, zlomeninu levé jamky kyčelního kloubu, zlomeninu kosti křížové, vykloubení levého lokte a otřes mozku, zlomeninu obratle, kdy zranění si vyžádalo operační zákrok a hospitalizaci v nemocnici od 29. 6. 2016 do 12. 7. 2016, kdy k datu 15. 2. 2017 byla ukončena pracovní neschopnost, probíhá rehabilitace, má omezený došlap na levou nohu, kdy tímto svým jednáním tak porušil důležitou povinnost vyplývající z § 4 písm. a), § 11 odst. 1, § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Proti tomuto rozsudku podal do výroku o vině a trestu včas odvolání obviněný M.K. a do výroku o náhradě škody poškozená Bc. E.S..

Krajský soud v Brně svým rozsudkem ze dne 16. 8. 2017 č. j. 5 To 246/2017-292 rozhodl tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), d), f) trestního řádu z podnětu obou podaných odvolání rozsudek soudu prvního stupně zrušil v celém rozsahu a poté za podmínek uvedených v § 259 odst. 3 písm. a), b), odst. 4 trestního řádu sám obviněného znovu uznal vinným toliko přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se dopustil tím, že:

dne 29. června 2016 v 20.05 hodin řídil motorové vozidlo tovární značky Škoda Octavia, po silnici III. třídy č. 3744, ve směru jízdy Šebetov – Pohora, přičemž v km 13,436 uvedené komunikace nepřizpůsobil rychlost jízdy dopravně technickému stavu pozemní komunikace a nejel s vozidlem při pravém okraji komunikace, když při průjezdu prudkou levotočivou zatáčkou ve stoupání, následující po mírné pravotočivé zatáčce, přejel s vozidlem vlevo do protisměrného jízdního pruhu, kde v opačném směru (ve směru jízdy Pohora – Šebetov) řídil jízdní kolo tovární značky Focus cyklista V. S., jedoucí ve svém jízdním pruhu blíže pomyslné středové čáře vozovky, kdy cyklista S. na vzniklou situaci reagoval intenzivním brzděním, po kterém uvedl jízdní kolo do smyku, a obžalovaný intenzivním brzděním vozidla s částečným návratem do svého jízdního pruhu, přičemž následně došlo v jízdním pruhu obžalovaného ke střetu levé přední části vozidla Škoda s předním kolem jízdního kola Focus a následnému pádu cyklisty S. na vozovku, když při dopravní nehodě došlo ke zranění cyklisty S., který utrpěl vícečetnou zlomeninu pánve, zlomeninu levé jamky kyčelního kloubu, zlomeninu kosti křížové, vykloubení levého lokte, otřes mozku a zlomeninu devátého hrudního obratle, kdy zranění si vyžádalo operační zákrok a hospitalizaci v nemocnici od 29. 6. 2016 do 12. 7. 2016, přiložení sádrové fixace levé nohy s omezením došlapu levé nohy po dobu 6 týdnů a následnou rehabilitační péčí, přičemž k ukončení jeho pracovní neschopnosti došlo až k datu 15. 2. 2017.

Za tento přečin byl obviněnému podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku uložen odvolacím soudem trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvaceti čtyř měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 trestního zákoníku byl obviněnému rovněž uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu třiceti měsíců.

Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla současně obviněnému uložena povinnost nahradit poškozenému V.S. majetkovou škodu ve výši 90.893,23 Kč, nemajetkovou újmu (bolestné) ve výši 119.233,83 Kč a Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky majetkovou škodu ve výši 86.521,50 Kč, přičemž podle § 229 odst. 2 tr. řádu poškozené V.S. a Všeobecnou zdravotní pojišťovnu odkázal se zbytky svých nároků na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 229 odst. 1 tr. řádu byla poškozená Bc. E.S. odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odvolací soud své závěry odůvodnil tím, že ze závěrů znaleckého posudku z oboru dopravy, odvětví dopravy silniční a dopravy městské, se specializací technické posudky o příčinách silničních nehod lze dovodit správnost námitek obhajoby, že nelze vyloučit možnost jízdy poškozeného jako cyklisty před nehodou sice ve svém jízdním pruhu avšak blíže středové čáry a nikoli při pravém okraji vozovky. Tím měl poškozený porušit § 57 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“). Takovému závěru by podle názoru odvolacího soudu odpovídala i znalce vypočtená rychlost jízdního kola mj. s ohledem na charakter a úhel předmětné zatáčky, kterou hodnotil odvolací soud jako nepřiměřenou s ohledem na § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu.

Krajský soud dále konstatoval, že při zvoleném způsobu jízdy obviněného s vozidlem a rovněž předpokládanému pohybu cyklisty jízdním kolem blíže pomyslné středové čáry, která byla v době dopravní nehody mj. špatně rozpoznatelná nelze dle znalce vyloučit kontakt jízdního kola se zadní částí vozidla obviněného a aby mohl cyklista střetu zabránit, musel se bez ohledu na pohyb vozidla obviněného pohybovat při pravém okraji vozovky, jak vyplývá z § 57 odst. 2 zákona o silničním provozu.

Krajský soud v Brně proto dovedl, že se nelze ztotožnit s názorem nalézacího soudu spočívajícím v tom, že ke vzniku dopravní nehody došlo výlučným zaviněním obviněného, a uzavřel, že se na jejím vzniku podílelo „a to nejméně ve výši 50 %“, i spoluzavinění na straně poškozeného, přičemž poukázal na judikaturní závěry vyplývající z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 1145/2011, 4 Tdo 243/2016 a 15 Tdo 944/2015. Závěrem dovedl, že spoluzavinění na straně poškozeného má vliv na posouzení otázky porušení povinnosti obviněného jakožto tzv. důležité povinnosti ve smyslu § 147 odst. 2 trestního zákoníku, a proto dospěl k závěru, že jednání obviněného M.K. naplňuje toliko skutkovou podstatu přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku. Závěr o spoluzavinění poškozeného promítl odvolací soud i do výroku o náhradě škody.

S ohledem na výsledky šetření provedeného v předmětné trestní věci se však objektivně s výše uvedenými závěry odvolacího soudu ztotožnit nelze, naopak je nutné dovést, že rozsudkem Krajského soudu v Brně, jako soudu odvolacího, ze dne 16. 8. 2017 sp. zn. 5 To 246/2017 byl ve prospěch obviněného M.K. porušen zákon, a to v ust. § 258 odst. 1 písm. b), d), f) tr. řádu, § 259 odst. 3, § 263 odst. 7 trestního řádu a v ust. § 2 odst. 5, 6 tr. řádu ve vztahu k ust. § 147 odst. 2 tr. zákoníku.

Podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku platí, kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Podle odst. 2 téhož zákonného ustanovení odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil

důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Podle § 2 odst. 5 trestního řádu orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v tomto zákoně a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, přičemž podle § 2 odst. 6 trestního řádu pak orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Podle ust. § 258 odst. 1 tr. řádu odvolací soud zruší napadený rozsudek také

- b) pro vady rozsudku, zejména pro nejasnost nebo neúplnost jeho skutkových zjištění týkajících se přezkoumávané části rozsudku, nebo proto, že se ohledně takové části soud nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí,
- d) bylo-li v přezkoumávané části rozsudku porušeno ustanovení trestního zákona,
- f) je-li rozhodnutí o uplatněném nároku poškozeného v přezkoumávané části rozsudku nesprávné.

Podle § 259 odst. 3 trestního řádu může odvolací soud rozhodnout sám rozsudkem ve věci, jen je-li možno nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn. Odvolací soud se může odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně jen tehdy, jestliže v odvolacím řízení

- a) provedl znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení, nebo
- b) provedl důkazy, které nebyly provedeny v hlavním líčení.

Na toto ustanovení navazuje ustanovení § 263 odst. 7 trestního řádu, podle něhož může odvolací soud z hlediska změny nebo doplnění skutkových zjištění přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny ve veřejném zasedání před odvolacím soudem; tyto důkazy hodnotí v návaznosti na důkazy provedené soudem prvního stupně v hlavním líčení. Odvolací soud je vázán hodnocením těchto důkazů soudem prvního stupně s výjimkou těch důkazů, které odvolací soud sám ve veřejném zasedání znovu provedl.

V této souvislosti je především na místě uvést, že jak vyplývá z protokolu o veřejném zasedání konaném o odvolání, klíčový znalecký posudek z oboru dopravy, odvětví dopravy silniční a dopravy městské, odvolací soud k důkazu neprovedl. Přesto však na jeho základě vystavěl odlišné skutkové závěry, a to ohledně otázky pohybu poškozeného na jízdním kole těsně před střetem s motorovým vozidlem obviněného a rychlosti jízdy poškozeného, vedoucí ke změně právní kvalifikace jednání obviněného.

Již v tomto směru lze spatřovat pochybení krajského soudu, neboť podstatným způsobem změnil skutkový stav na základě jiného hodnocení důkazu, který však procesně relevantním způsobem neprovedl. Jinak řečeno, odvolací soud nerespektoval meze přezkumu skutkových zjištění v odvolacím řízení, jak pro něj vyplývají z výše zmíněného § 259 odst. 3 a § 263 odst. 7 trestního řádu. Takovou vadu v procesním postupu odvolacího soudu je přitom možné podřadit pod kategorii tzv. extrémního nesouladu mezi obsahem provedených důkazů a učiněných skutkových zjištění.

Z hlediska uplatněného tzv. extrémního nesouladu však lze krajskému soudu vytknout vadu další, neboť z tohoto (byť procesně relevantně neprovedeného) důkazu dovedl krajský soud skutková zjištění, která jsou opakem jeho obsahu.

Závěr o porušení povinností poškozeným totiž krajský soud zjevně odvíjí od vyjádření znalce v bodě 2.6.2 jeho posudku, podle něhož: „Cyklista se v době před střetem pohyboval ve svém jízdním pruhu a až v důsledku reakce na pohyb vozidla v jeho jízdním pruhu vyjel při intenzivním brzdění do protisměru. Pokud by se pohyboval ve svém jízdním pruhu blíže středové čáry (v době DN špatně rozpoznatelné), nelze vyloučit kontakt jízdního kola se zadní částí vozidla Škoda. Aby střetu zabránil, musel by se bez ohledu na pohyb vozidla Škoda pohybovat při pravém okraji vozovky. Je otázkou jinou, než k posouzení technickým znalcem, zda lze po cyklistovi požadovat, aby nereagoval na vozidlo Škoda, které se pohybovalo v jeho jízdním pruhu. Vozidlo Škoda sice mohl pozorovat bezprostředně před zatáčkou, z dané vzájemné polohy však nemohl rozpoznat, že se toto pohybuje v jeho jízdním pruhu“. Pro úvahy krajského soudu pak byla zjevně klíčová právě zvýrazněná pasáž tohoto vyjádření, avšak z té v kontextu s ostatními zjištěními znalce nelze jakkoli dovést, že by se tímto způsobem poškozený skutečně před střetem pohyboval. Naopak znalec učinil výslovný a jednoznačný závěr, že se poškozený pohyboval ve svém jízdním pruhu. Uvedené vyjádření znalce totiž zjevně popisuje určitou hypotetickou alternativu znalcem zkoumaného děje, která však byla vyvrácena tím, že ke kontaktu jízdního kola se zadní částí vozidla Škoda nedošlo, když poškozena byla výhradně levá přední část tohoto vozidla (srov. zjištění znalce v bodě 2.3.1 jeho posudku). Skutkový závěr krajského soudu, že poškozený na svém jízdním kole jel ve svém jízdním pruhu blíže pomyslné středové čáře vozovky, tak z uvedeného důkazu nevyplývá a nelze jej dovést ani z vyjádření znalce v hlavním líčení před soudem prvního stupně (příčemž ani v tomto směru krajský soud žádný důkaz neprovedl). Lze proto uzavřít, že tento dílčí, avšak pro posouzení věci klíčový skutkový závěr, z uvedeného důkazu nevyplývá. K tomu lze pouze připomenout, že právě o situaci tzv. extrémního nesouladu skutkových zjištění a provedených důkazů lze mj. hovořit tehdy, jestliže zásadní skutková zjištění jsou zřetelným opakem toho, co bylo skutečným obsahem dokazování (viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 55/04).

Pro úplnost pak lze doplnit, že rovněž dílčí závěr krajského soudu, že poškozený se v daném místě pohyboval rychlostí nepřiměřenou, v citovaném znaleckém posudku obsažen není. Ani z odůvodnění napadeného rozsudku pak nelze dovést, na základě jaké konkrétní skutečnosti (kromě vlastního propočtu předstřetové rychlosti poškozeného) krajský soud dospěl k závěru, že právě rychlost poškozeného (24–31 km/h) byla za daných okolností rychlostí nepřiměřenou.

Bez ohledu na výše namítané vady se však nelze ztotožnit ani s vlastním právním posouzením jednání obviněného.

Nejprve je třeba se zabývat výkladem pojmu důležitá povinnost ve smyslu § 147 odst. 2 trestního zákoníku. K tomu je třeba uvést, že zákon takový pojem výslovně nedefinuje a jeho výklad se odvíjí od konkrétních skutkových okolností. Judikatura v tomto směru dovedla, že porušení důležité povinnosti při provozu na silnicích je zejména takové porušení povinnosti řidiče motorového vozidla, které s ohledem na sílu, rychlost a hmotnost motorových vozidel může mít za následek vážnou dopravní nehodu a které podle všeobecné zkušenosti takový následek skutečně často mívá (srov. rozhodnutí publikované pod č. 33/1972 Sb. rozh. tr.). V tomto směru lze považovat za nesporné, že přejetí vozidla do protisměrného pruhu v prudké a nepřehledné zatáčce je porušením takové důležité povinnosti, neboť jízda v protisměru zcela zjevně velmi často vede ke vzniku dopravních nehod. Je pak pravdou, že k tomuto posouzení přistupuje další prvek, a to posouzení, zda s ohledem na další zjištěné okolnosti, stojící mimo

vůli a jednání pachatele, taková povinnost charakter povinnosti důležité neztrácí. Popsanou otázkou se pak zabývají nosné závěry vyplývající z usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 944/2015, publikovaného pod č. 32/2016 Sb. rozh. tr. Podle tohoto rozhodnutí „K naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 2 trestního zákoníku je nezbytné, aby porušení konkrétní povinnosti považované za důležitou bylo v souladu s principem gradace příčinné souvislosti zásadní příčinou vzniku následku (účinku). Jestliže při vzniku následku spolupůsobilo více příčin (např. jednání pachatele a poškozeného), je třeba z hlediska povahy znaku „porušení důležité povinnosti“ vždy zkoumat konkrétní okolnosti skutku (srov. č. 36/1984 Sb. rozh. tr.) a zvláště hodnotit význam a důležitost každé příčiny pro vznik následku. Je-li rozhodující příčinou způsobeného následku v podobě usmrcení poškozeného např. jeho významné spoluzavinění při dopravní nehodě, nelze zpravidla dovodit, že pachatel spáchal trestný čin usmrcení z nedbalosti tím, že porušil důležitou povinnost, která mu byla uložena zákonem.“

Krajský soud si byl tohoto rozhodnutí vědom, a právě tyto závěry jej vedly k názoru, že u obviněného nejde o porušení důležité povinnosti ve smyslu § 147 odst. 2 trestního zákoníku, což vyústilo v namítané právní posouzení jednání obviněného pouze jako přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 trestního zákoníku. Se způsobem, jakým krajský soud v nyní předkládané věci uvedené judikатурní závěry aplikoval, se však ztotožnit nelze. Citované rozhodnutí totiž klade důraz na náležité posouzení konkrétních okolností skutku z hlediska zásady gradace příčinné souvislosti. Vždy je proto třeba hodnotit, zda takové údajné spoluzavinění poškozeného je skutečně významné, resp. je třeba poměřovat význam porušení povinností jednotlivými aktéry nehodového děje na vzniku trestněprávně relevantního následku. Takovému hodnocení se však krajský soud zcela vyhnul, když pouze zcela arbitrárně a bez jakéhokoli odůvodnění konstatoval, že spoluzavinění poškozeného činilo „nejméně 50 %“.

Uvedený závěr krajského soudu je však zcela nepřezkoumatelný a věcně značně pochybný, neboť i sám krajský soud vyšel ze zjištění, že primární příčinou vzniku nehody byla skutečnost, že obviněný najel do předmětné zatačky v protisměrném pruhu. Z hlediska posouzení významu konkrétní povinnosti lze přitom přejetí řidiče motorového vozidla do protisměrného pruhu (nadto v místě, kde jednotlivé pruhy byly odděleny dopravní značkou V1a, tj. podélnou čarou souvislou, jak vyplývá z protokolu o nehodě), považovat za nepochybně významnější porušení povinnosti, neboť jde typicky o povinnost, jejíž porušení zjevně zcela pravidelně vede k významnému ohrožení života a zdraví lidí. Oproti tomu za daných konkrétních okolností pohyb poškozeného, byť by i nerespektoval povinnost jet při pravém okraji vozovky, sama o sobě typicky k tak výraznému ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem nevede. Význam dovozeného porušení povinnosti poškozeným jet při pravém okraji vozovky pak snižuje i skutečnost, že v daném místě se 700 metrů před místem dopravní nehody ve směru jízdy poškozeného nacházela dopravní značka označující nebezpečnou krajnici (srov. protokol o dopravní nehodě), z čehož vyplývá, že z hlediska přizpůsobení jízdy stavu vozovky si nutně cyklista určitý odstup od krajnice musel zachovávat. Při náležitém posouzení významu takových povinností pak nelze rozumně dospět k závěru, že by spoluzavinění obou aktérů bylo stejné, či dokonce na straně poškozeného vyšší.

Problematickým se pak jeví i samotný právní závěr krajského soudu, že poškozený vznik dopravní nehody „spoluzavinil“. I při posouzení spoluzavinění poškozeného, tj. osoby, proti níž trestní stíhání nesměruje, je totiž třeba vycházet z obecných zásad posouzení subjektivní stránky, neboť samotné porušení povinnosti a spolupůsobení při vzniku následku samo o sobě neznamená, že by takový následek poškozený spoluzavinil. Jinými slovy i v případě posouzení

spoluzavinění poškozeného je třeba hodnotit, zda na jeho straně je dána nedbalost ve vztahu k trestněprávně relevantnímu následku spoluzaviněnému pachatelem. V tomto směru lze tedy vyjít z obecných výkladů o nedbalostním zavinění, jak jsou rozvedeny nejen v odborné literatuře (srov. Novotný, O., Dolenský, A., Jelínek, J., Vanduchová, M., Trestní právo hmotné – I. Obecná část. Praha: Aspi Publishing, 2003, str. 162 – 166), ale i v judikatuře (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 250/2009, 5 Tdo 540/2012 a další). Z posledně uvedeného rozhodnutí (byť se týká skutkově odlišného případu) lze vyjmout ryze obecný závěr, že: „Kritériem vědomé i nevědomé nedbalosti je zachovávání určité míry opatrnosti pachatelem, která je zpravidla charakterizována jako potřebná míra opatrnosti. Ta je dána spojením objektivního a subjektivního hlediska při předvídání způsobení poruchy nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, neboť jedině spojení obou těchto hledisek při posuzování trestní odpovědnosti za trestný čin z nedbalosti odpovídá zásadě odpovědnosti za zavinění v trestním právu“.

Zároveň lze poukázat i na náleží Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3159/15, v němž je zdůrazněna nutnost aplikace tzv. principu omezené důvěry v dopravě, jehož podstatou je, že se řidič při provozu na pozemních komunikacích může spoléhat na to, že ostatní účastníci budou dodržovat pravidla provozu na pozemních komunikacích, pokud z konkrétních okolností nevyplývá opak (např. rozsudek Nejvyššího soudu ČSR sp. zn. 3 Tz 20/81). Třebaže se tento náleží zabývá trestní odpovědností obviněného, lze jeho závěry zrcadlově aplikovat i na otázku posouzení spoluzavinění poškozeného, neboť hmotněprávní základ posouzení zavinění je zde stejný.

Aplikují-li se uvedená východiska na jednání poškozeného v nyní předkládané věci, nelze dovést, že by poškozený jednal nedbale, tj. nedbal potřebné míry opatrnosti a vzniklý následek tak spoluzavinil. Poškozený totiž nemohl předvídat okolnost spočívající v tom, že obviněný přejede do protisměrného jízdního pruhu a vytvoří mu tak náhlou překážku v jízdě (jak z bodu 2.7 znaleckého posudku z oboru dopravy vyplývá). Vzhledem k absenci nedbalosti na straně poškozeného tak u něj nelze hovořit ani o zavinění, resp. spoluzavinění, což rovněž zpochybňuje aplikaci závěrů vyplývajících z usnesení Velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 944/2015 na nyní předkládanou věc.

Lze proto uzavřít, že jednání poškozeného nebylo takovou skutečností, která by svým významem vylučovala posouzení povinnosti porušené obviněným jakožto povinnosti důležité. Z uvedených důvodů tak lze považovat za správné a zákonu odpovídající právní posouzení jednání obviněného soudem prvního stupně, který správně dovedl, že obviněný porušil důležitou povinnost uloženou mu zákonem a naplnil tak všechny znaky skutkové podstaty přečinu těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 trestního zákoníku.

S ohledem na výše popsaná pochybení v dané trestní věci podal nejvyšší státní zástupce, konkrétně proti rozsudku Krajského soudu v Brně, jako soudu odvolacího, ze dne 16. 8. 2017, čj. 5 To 246/2017-292, dovolání v neprospěch obviněného M.K., a to z důvodu uvedeného v ust. § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, přičemž fakticky v něm byl namítán tzv. extrémní rozpor mezi hodnocením důkazů a na to navazujícím právním posouzením věci.

Dovolání nejvyššího státního zástupce bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2018 sp. zn. 7 Tdo 35/2018 odmítnuto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu, tedy pro zjevnou neopodstatněnost.

Ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nejvyšší státní zástupce není oprávněn namítat existenci tzv. extrémního rozporu na podkladě uplatněného dovolacího důvodu podle

.§ 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu s odůvodněním, které lze shrnout pod tezi, že námitka extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními je námitkou, která se dotýká porušení základních práv obviněného ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces v souladu s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přičemž tato práva však chrání obviněného, jakožto slabší procesní stranu a nejvyšší státní zástupce se jich proto nemůže na úkor této slabší procesní strany dovolávat.

Jelikož se Nejvyšší soud v usnesení ze dne 24. 1. 2018 sp. zn. 7 Tdo 35/2018 fakticky odmítl zabývat dovolacími námitkami opírajícími se o existenci tzv. extrémního rozporu, nelze analogicky aplikovat právní názor vyjádřený v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tz 92/2009, že v řízení o stížnosti pro porušení zákona se již nemůže zabývat těmi námitkami, které výslovně směřují do problematiky, o níž již rozhodl jako soud dovolací v téže věci.

Obiter dictum je možno doplnit, že zásadní otázkou, kterou v usnesení ze dne 24.1.2018 sp. zn. 7 Tdo 35/2018 Nejvyšší soud řešil, bylo posouzení, zda je nejvyšší státní zástupce oprávněn namítat existenci tzv. extrémního rozporu na podkladě uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Senát Nejvyššího soudu v citovaném rozhodnutí uzavřel, že je to vyloučeno a k problematice konkrétně uvedl, že: „Námítky nejvyššího státního zástupce proti hodnocení a provedení, resp. neprovedení důkazů soudem druhého stupně a z něj vycházejících skutkových zjištění nejsou námitkami, které by bylo možné podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, ani pod jiný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 trestního řádu. Nejvyšší státní zástupce v této souvislosti argumentoval tzv. extrémním nesouladem mezi obsahem provedených důkazů a učiněnými skutkovými zjištěními. Na tomto místě je nutné zdůraznit, že námitka extrémního nesouladu, příp. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, je námitkou, která se dotýká porušení základních práv obviněného ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces v souladu s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V takovém případě má zásah Nejvyššího soudu v rámci dovolacího řízení podklad v čl. 4, čl. 90 Ústavy (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.5.2010 sp. zn. 7 Tdo 448/2010). Nejvyšší státní zástupce svoji argumentaci o přípustnosti takových námitek a jejich podřaditelnosti pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu opírá o judikaturu Ústavního soudu rozvinutou na základě ústavních stížností obviněných namítajících porušení již shora zmiňovaných základních lidských práv. Tato práva však chrání obviněného, jakožto slabší procesní stranu a nejvyšší státní zástupce se jich proto nemůže na úkor této slabší procesní strany dovolávat, neboť pravidla plynoucí z práva obviněných na obhajobu byla stanovena na jejich ochranu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2016 sp. zn. 5 Tdo 1163/2016, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2017 sp. zn. 6 Tdo 450/2017, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.5.2017 sp. zn. 5 Tdo 486/2017). Nejvyšší soud dále připomíná, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 trestního řádu je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně, ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Výjimečně sice může Nejvyšší soud přistoupit k zásahu do skutkových zjištění soudů nižších stupňů, ale podle judikatury Ústavního soudu tak může učinit toliko v případě zjištění, že nesprávná realizace důkazního řízení se dostává do kolize s postuláty spravedlivého procesu. Právo na spravedlivé trestní řízení nicméně nesvědčí nejvyššímu státnímu zástupci, nýbrž pouze obviněnému. Na základě uvedeného tedy Nejvyšší soud nemůže v projednávaném případě zasáhnout do skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a doplněného soudem druhého stupně“.

Lze tak shrnout, že Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí (a v dalších rozhodnutích zmíněných v textu, zejména tedy v usneseních ze dne 26.10.2016 sp. zn. 5 Tdo 1163/2016 nebo ze dne 31.5.2017 sp. zn. 5 Tdo 486/2017, či v usnesení ze dne 18.10.2017 sp. zn. 5 Tdo 46/2017) dovedl, že námitku existence tzv. extrémního nesouladu je oprávněn vznést v dovolacím řízení pouze obviněný, zatímco nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného nikoli.

Oproti tomu v jiných rozhodnutích Nejvyšší soud námitku tzv. extrémního nesouladu ze strany nejvyššího státního zástupce vznesenou v neprospěch obviněného akceptoval, např. v rozhodnutí ze dne 27.9.2009 sp. zn. 8 Tdo 357/2009, ze dne 18.10.2016 sp. zn. 11 Tdo 1131/2016, ze dne 14.9.2017 sp. zn. 7 Tdo 1094/2017, ze dne 14. 6. 2017 sp. zn. 7 Tdo 722/2017, ze dne 27. 7. 2016 sp. zn. 8 Tdo 811/2016

V této souvislosti je možné zdůraznit, že o tzv. extrémní nesoulad se jedná zejména tehdy, když jsou prokázána zcela zjevná extrémní pochybení mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, tedy za situace objektivně zjištěné a zcela zjevné absence srozumitelného odůvodnění rozsudku, při kardinálních logických rozporech ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, opomenutí a nehodnocení stěžejních důkazů, jestliže zásadní skutková zjištění v rozhodnutí zcela chybí vzhledem k absenci příslušných důkazů, popř. jsou založena na důkazech, které zjevně nemají žádnou vazbu na soudem deklarovaný obsah provedení dokazování, či jsou dokonce zřetelným opakem toho, co bylo skutečným obsahem dokazování atp. (k tomu srov. např. usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2120/10).

Na podkladě dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu tedy v zásadě nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 trestního řádu. Současně je ale zapotřebí uvést, že ani rozhodování o dovolání se nemůže ocitnout mimo rámec základních zásad trestního práva, které musí být respektovány též v řízení o všech opravných prostředcích. Podání dovolání je proto – s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu – namísto právě v případě zjištění extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními na straně jedné a provedeným dokazováním na straně druhé.

Judikatura Nejvyššího soudu v návaznosti na závěry Ústavního soudu následně upřesnila, že za takový extrémní nesoulad je třeba považovat situace, kdy je řízení zatíženo takovými procesními vadami a nedostatky, které znemožnily, aby výsledné závěry o vině logicky a přesvědčivě vyplynuly z provedených důkazů. Musí proto v průběhu dokazování či hodnocení důkazů nastat exces, který odporuje pravidlům zakotveným v § 2 odst. 5 a 6 trestního řádu nebo § 125 trestního řádu.

Takovým excesem potom může být případ svévolného hodnocení důkazů provedení bez akceptovatelného racionálního logického základu (viz již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 357/2009), případ užití nezákonného důkazu nebo naopak nezákonné neužití zákonného důkazu (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 109/2014) nebo i rozpor postupu odvolacího soudu s pravidlem uvedeným v § 259 odst. 3 trestního řádu, resp. v § 263 odst. 7 trestního řádu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu, akceptující dovolací argumentaci nejvyššího státního zástupce, ze dne 27.7.2016 sp. zn. 8 Tdo 811/2016 nebo ze dne 14.6.2017 sp. zn. 7 Tdo 722/2017).

Argumentaci rozhodnutí pod sp. zn. 7 Tdo 35/2018, podle níž právo na spravedlivé trestní řízení nesvědčí nejvyššímu státnímu zástupci, nýbrž pouze obviněnému, je možné rozčlenit do několika dílčích vzájemně souvisejících okruhů:

- 1) Námitka extrémního nesouladu se dotýká porušení ústavně zaručených základních práv obviněného ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod a práva na spravedlivý proces ve smyslu s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
- 2) Zásah Nejvyššího soudu v rámci dovolacího řízení má podklad v čl. 4 a čl. 90 Ústavy.
- 3) Podřaditelnost námítky tzv. extrémního nesouladu pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu se opírá o judikaturu Ústavního soudu rozvinutou na základě ústavních stížností obviněných namítajících porušení již shora zmiňovaných základních lidských práv.
- 4) Právo na spravedlivý proces chrání obviněného, jakožto slabší procesní stranu a nejvyšší státní zástupce se jich proto nemůže na úkor této slabší procesní strany dovolávat, neboť pravidla plynoucí z práva obviněných na obhajobu byla stanovena na jejich ochranu.

Pokud jde o první argumentační okruh, lze s ním v podstatě souhlasit v tom směru, že samotný pojem „extrémního nesouladu“ je obsahově komponentem širšího pojmu práva na spravedlivý proces, které je zakotveno v uvedených pramenech ústavního a mezinárodního práva. Takto formulované právo na spravedlivý proces je zaručeno toliko jednotlivci. Takovým jednotlivcem přitom může být nejen člověk, ale i právnická osoba, popřípadě dokonce i sám stát, pokud nevystupuje v právních vztazích ve vrchnostenském postavení, ale jako rovnoprávný účastník takového vztahu (k postavení státu jakožto subjektu ústavně zaručených práv srov. náleží Ústavního soudu ze dne 19.7.2016 sp. zn. Pl. ÚS 20/15 a tam citovanou prejudikaturu). O takovou situaci se přitom v trestním řízení zjevně nejedná, neboť v něm stát uplatňuje svou moc vůči občanovi. V tomto směru tak lze skutečně učinit dílčí závěr, že v trestním řízení státu nepřináleží subjektivní právo na spravedlivý proces zaručené jednotlivci na podkladě ústavních či mezinárodních norem. Tento dílčí závěr však sám o sobě neodůvodňuje vyloučení nejvyššího státního zástupce z oprávnění vznést námitku existence tzv. extrémního nesouladu. Nelze totiž přehlédnout, že tzv. extrémní nesoulad neoddělitelně souvisí s obecnější problematikou spravedlivého soudního rozhodování, neboť rozhodnutí, jehož skutkové závěry jsou v extrémním rozporu s obsahem provedených důkazů nelze objektivně považovat za spravedlivé soudní rozhodnutí.

To je přitom rovněž ústavně chráněná hodnota, neboť pouze spravedlivé soudní rozhodnutí je projevem demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy. K tomu lze výslovně odkázat na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 166/95, z jehož nosných závěrů lze dovodit právě obsahové propojení spravedlivosti rozhodnutí nejen s vlastním právem na spravedlivý proces, ale zároveň i s širším pojmem demokratického právního státu. Stejně tak lze odkázat i na náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 52/10, který rovněž hovoří obecně o ústavní konformitě rozhodnutí, přičemž jako důvod pro derogaci takového rozhodnutí označil stav, kdy jsou právní závěry soudu v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními anebo z nich v žádné možné interpretaci odůvodnění soudního rozhodnutí nevyplývají.

Je-li tedy soudní rozhodnutí založeno na extrémním nesouladu skutkových zjištění a obsahu provedených důkazů, přičemž závěry takového rozhodnutí jsou v neprospěch obviněného, není skutečně pochyb o tom, že tím bylo zároveň zasaženo do ústavně zaručeného individuálního práva obviněného jakožto jednotlivce na spravedlivý proces. Pokud však je soudní rozhodnutí založeno na extrémním nesouladu působícím *ve prospěch* obviněného, není tím sice porušeno subjektivní ústavní právo takového obviněného, avšak takové rozhodnutí nelze objektivně považovat za spravedlivé a ústavně konformní.

V této souvislosti lze ostatně i připomenout konstantní doktrínu Ústavního soudu, podle níž právo na spravedlivý proces nezaručuje právo na úspěch ve věci. Nejde-li přitom o rozhodnutí spravedlivé, je tím dotčena objektivní ústavně zakotvená hodnota demokratického právního státu. Uplatní-li tedy nejvyšší státní zástupce námitku existence tzv. extrémního nesouladu v neprospěch obviněného, pak uvedená námitka směřuje k ochraně této ústavní hodnoty, resp. k ochraně objektivního práva jakožto komponentu demokratického právního státu.

S právě uvedeným argumentem těsně souvisí i výhrady k druhému argumentačnímu okruhu, který se opírá o aplikaci čl. 4 a 90 Ústavy. Ani poukaz na uvedená ustanovení Ústavy totiž nesvědčí akceptaci závěru o nemožnosti namítat tzv. extrémní nesoulad v neprospěch obviněného nejvyšším státním zástupcem. Pokud jde o prvé citované ustanovení, i zde je zřejmé propojení s ústavně zaručenými subjektivními právy obviněného jakožto jednotlivce, neboť i zde jsou předmětem ochrany individuální základní práva a svobody. Ani toto ustanovení však nelze chápat absolutně tak, že by upřednostněním subjektivního práva obviněného byla negována objektivní ústavní hodnota demokratického právního státu. Jinými slovy pojem právo na spravedlivý proces v sobě v žádném případě nezahrnuje „právo na nespravedlivé soudní rozhodnutí ve prospěch obviněného“.

Tento závěr je ostatně podpořen i vlastním textem navazujícího čl. 90 Ústavy. Z něj vyplývá, že „Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy“. Toto ustanovení soudy povolává obecně k ochraně práv, přičemž ústavodárce zde explicitně neomezuje dopad tohoto ustanovení pouze na subjektivní práva, tj. i základní lidská a jiná ústavně zaručená práva, ale poskytuje ochranu veškerým právům, včetně práva objektivního. I zde lze ostatně odkázat na výše zmíněný nálezn Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 166/95, v němž Ústavní soud výslovně spojuje kategorii tzv. extrémního nesouladu s obecným principem ochrany práv ve smyslu čl. 90 Ústavy. Do této kategorie práv lze podle mého názoru podřadit i právo státu na spravedlivé potrestání pachatele, jak na to ostatně odkázal i Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/01, v němž výslovně zdůraznil, že dovolání ze strany nejvyššího státního zástupce v neprospěch obviněného představuje „právní mechanismus, jenž umožňuje státu efektivně uplatnit veřejný zájem na dosažení účelu trestního řízení, zároveň ale dostát požadavkům plynoucím pro řádný proces z čl. 37 odst. 3 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, tj. zejména požadavku rovnosti účastníků řízení (požadavku "rovnosti zbraní")“.

Právě onen Ústavním soudem zmiňovaný veřejný zájem na dosažení účelu trestního řízení je třeba považovat za právní statek spadající pod obecnou ochranu práv ve smyslu čl. 90 Ústavy a požívá tak v zásadě rovnocenné ústavněprávní ochrany. Z popsané ústavní úpravy a její interpretace Ústavním soudem je tak namístě učinit závěr, že rovněž státu jakožto straně trestního řízení, reprezentované v dovolacím řízení nejvyšším státním zástupcem, ústavně zakotvená ochrana práv na základě čl. 90 Ústavy svědčí.

K třetímu argumentačnímu okruhu lze uvést, že je jistě pravdou, že doktrína podřaditelnosti námitek tzv. extrémního nesouladu se vyvinula na podkladě ústavních stížností obviněných. Stát v případě trestního řízení, jak je výše rozvedeno (a v tomto směru s takovým stanoviskem ani není namístě jakkoli polemizovat) nedisponuje subjektivními právy, jejichž ochrany by se mohl dovolávat u Ústavního soudu. Jak bylo však výše naznačeno, jsem toho názoru, že námitku tzv. extrémního nesouladu lze považovat za právní prostředek ochrany objektivních práv ve smyslu ustanovení čl. 90 Ústavy. Jinými slovy vzhledem k tomu, že nejvyšší státní zástupce, jakožto představitel státní moci, není oprávněn v trestním řízení podat ústavní stížnost, je zcela logické, že se v tomto směru nemohla ohledně aplikace obecné ochrany práv podle čl. 90 Ústavy „vyvinout“ jakákoli judikatura. To je však pouze nevyhnutelným důsledkem nastavené konstrukce ochrany lidských práv Ústavním soudem, nikoli argumentem, který by sám o sobě zpochybňoval možnost uplatňovat námitku tzv. extrémního nesouladu na podkladě obecné povinnosti soudů poskytovat ochranu právům.

Nelze rovněž souhlasit s čtvrtým argumentačním okruhem. V této souvislosti je diskutabilní již sám pojem „slabší procesní strana“, který koliduje se základním ústavněprávním postulátem podle čl. 96 odst. 1 Ústavy, že „všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.“ K tomu se pak sluší dodat, že rovnost stran zde rovněž systematicky není podřazena pod kategorii ústavně zaručených individuálních práv svědčících pouze jednotlivci, ale jde o obecný postulát opět se vztahující obecně k hodnotě demokratického právního státu. Jde tedy o princip, jehož se může dovolávat i stát, jakožto jedna ze stran trestního řízení. Je sice pravdou, že taková rovnost fakticky nemůže být nikdy absolutní a nelze ji zaměňovat za naprostou totožnost jednotlivých práv účastníků řízení, nicméně odchylky od tohoto pravidla musí být vždy věcně odůvodněné a výslovně zakotveny v zákoně upravujícím dané řízení. V případě trestního řízení zde doktrína hovoří o tzv. *favores defensionis*. Podle našeho názoru však nelze ani z judikatury Ústavního soudu dovozovat, že by právě námitku tzv. extrémního nesouladu bylo možno považovat za takový *favor defensionis*.

Takto prezentované toliko jednostranné širší oprávnění obviněného k uplatnění dovolacích námitek přitom z textu právní normy nevyplývá, ale nelze je dovést ani z povahy věci. I z hlediska principu rovnosti účastníků řízení je třeba připomenout význam efektivní možnosti nejvyššího státního zástupce podat dovolání v neprospěch obviněného, jak se podává z výše citovaného nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/01. Z hlediska ústavně zakotvené zásady rovnosti účastníků soudního řízení lze poukázat i na princip rovnosti zbraní, který rovněž není možné chápat úzce jako pouze jednostrannou výhodu na straně obviněného.

Zde je namístě odkázat i na definici rovnosti zbraní ve smyslu rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva, podle níž jde o „požadavek, aby každá ze stran řízení mohla obhajovat svou věc za podmínek, které ji, z pohledu řízení jako celku, podstatným způsobem neznevýhodňují vzhledem k protistraně“ (k tomu zejména rozhodnutí ve věci *Foucher proti Francii*). Ani z této obecné definice přitom nelze dovést, že by se jednalo o jednostranné právo obviněného proti státu, ale jde o obecný procesní princip.

Proti argumentu ochrany „slabší strany“ je vhodné zároveň uvést, že v některých případech slouží námitka nejvyššího státního zástupce, stejně jako podání stížnosti pro porušení zákona, k ochraně práv poškozených, popř. i zúčastněných osob, které by z hlediska předestřené teze „procesní síly stran“ bylo nutno považovat za ještě výrazně slabší stranu trestního řízení, než je obviněný. Tyto další strany přitom dovolání, ale ani jiný mimořádný opravný prostředek ani samy podat nemohou.

Dovolání nejvyššího státního zástupce přitom může směřovat at' už výslovně, popřípadě i zprostředkovaně, právě k ochraně těchto dalších procesních stran. K tomu lze odkázat např. na dovolání nejvyššího státního zástupce, o nichž rozhodoval Nejvyšší soud pod sp. zn. 8 Tdo 46/2013 (publikováno pod č. 14/2014 Sb. rozh. tr.), sp. zn. 6 Tdo 347/2014, sp. zn. 7 Tdo 1032/2015. K ochraně práv poškozeného zprostředkovaně směřovalo ostatně i dovolání nejvyššího státního zástupce právě i ve věci sp. zn. 7 Tdo 35/2018.

Argumentační vazba námitky tzv. extrémního nesouladu jakožto projevu ochrany „slabší strany trestního řízení“ je však nepřesvědčivá rovněž z dalšího důvodu. Doktrína tzv. extrémního nesouladu se totiž zdaleka neuplatňuje pouze v trestním řízení, ale jde o zásadu, která se uplatní obecně, i v jiných typech řízení, včetně řízení civilního (k tomu srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 10.10.2002 sp. zn. III. ÚS 173/02). V rámci civilního sporného řízení přitom zásadně nelze hovořit o „slabší straně“, neboť se zde neuplatní ani žádná faktická omezení některého účastníka vyplývající z povahy procesu trestního. To ostatně vyvrací argumentaci Nejvyššího soudu, že tato doktrína je vyvinuta na podkladě ústavních stížností obviněných. Též z judikatury Evropského soudu pro lidská práva nelze dovodit, že by se obecný princip rovnosti zbraní měl uplatňovat v odlišné míře v trestním či jiném řízení (zde lze odkázat na totožnou definici principu rovnosti zbraní v případě Niederöst-Huber proti Švýcarsku).

Uvedenou argumentaci lze shrnout tak, že z relevantních ústavních norem nelze dovodit, že by námitka existence tzv. extrémního nesouladu skutkových zjištění soudů a obsahu provedených důkazů byla pouze výlučným právem obviněného. V konkrétním případě může taková námitka směřovat k zachování objektivního práva na spravedlivé soudní rozhodování, přičemž ochrana této ústavní hodnoty je podle čl. 90 Ústavy svěřena soudům, v dovolacím řízení tedy Nejvyššímu soudu.

Smyslem tohoto závěru není konstituovat nad rámec úpravy zákonných dovolacích důvodů nějaké další, zvláštní oprávnění nejvyššího státního zástupce, ale pouze umožnit nápravu takových rozhodnutí, která jsou zatížena těmi nejtěžšími, extrémními, vadami skutkových zjištění, v jejichž důsledku jde o rozhodnutí objektivně nespravedlivá a příčící se ústavnímu vymezení České republiky jakožto demokratického právního státu ve smyslu čl. 1 odst. 1 Ústavy. I zde lze přiměřeně aplikovat principy vyplývající ze stanoviska Ústavního soudu ze dne 4.3.2014 sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, z něhož vyplývá, že Nejvyšší soud vždy zváží a rozhodne, zda nejvyšším státním zástupcem uváděný důvod je či není dovolacím důvodem, a tedy v případě, že taková námitka důvodná nebude, takové dovolání by obsahově dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu neodpovídala.

Z uvedeného současně vyplývá, že podstatným momentem není, resp. nemělo by být dovození zvláštního oprávnění či jeho absence ve vztahu k obviněnému nebo k nejvyššímu státnímu zástupci, ale výklad § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Toto ustanovení přitom zakládá jeden z dovolacích důvodů, které jsou zcela shodně stanoveny pro obě osoby oprávněné k podání mimořádného opravného prostředku dovolání, tedy pro obviněného i nejvyššího státního zástupce a bylo by tudíž zjevně proti smyslu jakékoli akceptovatelné interpretace zákona dovozovat, že totéž ustanovení (tentýž dovolací důvod) skrývá jiný obsah podle toho, která oprávněná osoba se jeho naplnění domáhá (srov. analogicky závěry dovozené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.2.2017 sp. zn. 8 Tdo 88/2017 k odvolacímu řízení).

Obiter dictum se proto domnívám, že by bylo v rozporu s popsány ústavními principy, pokud by takové námitky Nejvyšší soud i nadále a limine odmítal s tím, že k nim nejvyšší státní zástupce vůbec není oprávněn. Posuzovaný případ je totiž názornou ilustrací toho, že

v důsledku odmítnutí dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného z důvodů uvedených v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 35/2018 již nelze dosáhnout nápravy pochybení, kterého se dopustil napadeným rozhodnutím odvolací soud, jež má škodlivý účinek pro poškozeného, neboť jemu přiznaný nárok na náhradu škody byl zkrácen o 50 %.

Podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, v účinném znění, dospěl-li senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu. Při postoupení věci svůj odlišný názor zdůvodní. Podle odstavce 2 téhož ustanovení, jde-li o právní názor o procesním právu, ustanovení odstavce 1 neplatí, ledaže senát jednomyslně dospěl k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam.

S ohledem na výše uvedené a skutečnost, že oproti výše citovanému rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 35/2018 Nejvyšší soud v jiných svých rozhodnutích např. pod sp. zn. 8 Tdo 357/2009, 11 Tdo 1131/2016, 7 Tdo 1094/2017, 7 Tdo 722/2017 nebo 8 Tdo 811/2016 námitku tzv. extrémního nesouladu ze strany nejvyššího státního zástupce uplatněnou v dovolacím řízení v neprospěch obviněného akceptoval, **navrhují**, aby Nejvyšší soud

- 1) zvažil postup podle ust. § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a tedy postoupil věc k rozhodnutí velkému senátu Nejvyššího soudu ČR,
- 2) podle ust. § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem Krajského soudu v Brně, jako soudu odvolacího, ze dne 16.8.2017 sp. zn. 5 To 246/2017 byl ve prospěch obviněného M.K. porušen zákon v ust. § 258 odst. 1 písm. b), d), f), § 259 odst. 3, § 263 odst. 7 trestního řádu a v ust. § 2 odst. 5, 6 trestního řádu ve vztahu k ust. § 147 odst. 2 tr. zákoníku.

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [7 Tz 38/2018](#)